

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА: РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ УПРОВАДЖЕННЯ

За результатами наукової доповіді на засіданні бюро Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України, 10 вересня 2026 р.

<https://doi.org/10.37472/v.naes.2026.8207>

ПЕТРЕНКО

Лариса Михайлівна

*доктор педагогічних наук, професор,
завідувач відділу теорії і практики
педагогічної освіти Інституту
педагогічної освіти і освіти дорослих
імені Івана Зязюна НАПН України,
м. Київ, Україна*

МАРШИЦЬКА

Вікторія Вячеславівна

*кандидат педагогічних наук, старший
науковий співробітник, старший
науковий співробітник відділу теорії і
практики педагогічної освіти
Інституту педагогічної освіти і освіти
дорослих імені Івана Зязюна
НАПН України,
м. Київ, Україна*

Анотація. У статті висвітлено основні результати фундаментального наукового дослідження «Теорія і практика підготовки майбутнього викладача закладу вищої педагогічної освіти до професійної діяльності в умовах цифровізації суспільства» та проаналізовано результати їх упровадження в освітню, наукову й науково-методичну практику. Актуальність дослідження зумовлена потребою модернізації педагогічної освіти в умовах цифрової трансформації суспільства, європейської інтеграції та викликів воєнного і повоєнного часу. Методологічну основу дослідження становили системний, компетентнісний, аксіологічний, акмеологічний та особистісно-діяльнісний підходи; використано комплекс теоретичних, емпіричних і статистичних методів.

Обґрунтовано понятійно-категоріальний апарат досліджуваної проблеми, введено до наукового обігу поняття «професійно-цифрова компетентність викладача закладу вищої педагогічної освіти», розроблено еталонну модель системи професійно-цифрових компетентностей викладача та модель його підготовки до професійної діяльності в умовах цифровізації суспільства. Визначено структуру компетентності з

цифрової безпеки, запропоновано методику діагностики та критерії оцінювання сформованості цифрової компетентності майбутніх викладачів.

Доведено практичну результативність дослідження через оновлення освітніх програм, навчальних дисциплін, педагогічних практик, програм підвищення кваліфікації та навчально-методичного забезпечення в закладах вищої освіти. Результати дослідження були представлені в науковій та освітній практиці через наукові публікації, конференції, електронні ресурси та відкриті наукові платформи. Встановлено, що отримані наукові результати сприяють модернізації системи вищої педагогічної освіти та підвищенню якості підготовки майбутніх викладачів до професійної діяльності в цифровому освітньому середовищі.

Ключові слова: цифровізація суспільства; вища педагогічна освіта; майбутній викладач; професійно-цифрова компетентність; цифрова компетентність; цифрова безпека; професійна підготовка; упровадження результатів дослідження.

Трансформаційні процеси у сфері вищої освіти, євроінтеграційний курс України та інтенсивна цифровізація суспільства актуалізують потребу в модернізації національної системи педагогічної освіти відповідно до нових соціальних, технологічних та професійних викликів. Особливої гостроти ця проблема набуває в умовах воєнного стану, коли забезпечення безперервності освітнього процесу, його доступності, безпеки та якості значною мірою залежить від ефективного використання цифрових технологій та готовності педагогічних працівників до професійної діяльності в цифровому освітньому середовищі.

За цих умов суттєво змінюються вимоги до професійної діяльності викладача закладу вищої педагогічної освіти. Сучасний викладач закладу вищої педагогічної освіти є організатором цифрової освітньої взаємодії, розробником цифрового освітнього контенту, фасилітатором навчання та активним суб'єктом безперервного професійного розвитку, що істотно розширює традиційні уявлення про його професійну діяльність. Це зумовлює необхідність переосмислення змісту, методології та технологій підготовки майбутніх викладачів до професійної діяльності в умовах цифровізації суспільства.

Вирішенню зазначеної проблеми було присвячено фундаментальне наукове дослідження *«Теорія і практика підготовки майбутнього викладача закладу вищої педагогічної освіти до професійної діяльності в умовах цифровізації суспільства»* (№ державної реєстрації 0122U000432), виконане у 2022 – 2024 рр. в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України в межах наукового напрямку «Вища освіта. Теоретико-методологічні засади модернізації педагогічної освіти, підготовки здобувачів вищої освіти для регульованих професій». Дослідження здійснювалося відповідно до постанови Президії НАПН України від 7 квітня 2021 р. № 1-2/5-83 та договору від 4 січня 2022 р. № Нф 12/3/1-22.

Метою наукового дослідження передбачалось теоретичне обґрунтування та експериментальна перевірка ефективності моделі підготовки майбутнього викладача закладу вищої педагогічної освіти до професійної діяльності в умовах цифровізації суспільства.

Основні результати виконаного дослідження та узагальнений досвід їх упровадження в діяльність закладів вищої освіти, наукових установ і системи післядипломної освіти розглядалися на засіданні відділу теорії і практики педагогічної освіти 10 жовтня 2024 р. та 18 травня 2026 р. і на засіданні вченої ради ІПООД імені Івана Зязюна НАПН України 14 листопада 2024 р. та 10 вересня 2026 р. Реалізація результатів дослідження сприяла розвитку теоретико-методологічних засад підготовки майбутніх викладачів закладів вищої педагогічної освіти, уточненню й оновленню понятійно-категоріального апарату педагогічної науки, обґрунтуванню концептуальних засад цифрової трансформації педагогічної освіти та розробленню практичних механізмів модернізації освітнього процесу відповідно до сучасних і перспективних потреб розвитку суспільства.

Актуальність виконаної наукової роботи зумовлена сучасними трансформаційними процесами у сфері вищої освіти, інтеграцією України до Європейського простору вищої освіти, стрімким розвитком цифрових технологій та розширенням їх впливу на професійну діяльність викладача. Особливого значення набуває потреба у формуванні професійно значущих цифрових і методичних компетентностей майбутніх викладачів закладів вищої педагогічної освіти, здатних ефективно здійснювати освітню, наукову та комунікативну діяльність у цифровому середовищі.

У ході виконання фундаментального дослідження отримано низку результатів, що мають важливе теоретичне і практичне значення для розвитку педагогічної освіти. Зокрема, введено до наукового обігу поняття «професійно-цифрова компетентність викладача закладу вищої педаго-

гічної освіти» як інтегративну характеристику його готовності до здійснення професійної діяльності в умовах цифровізації суспільства. Подальшого розвитку набули наукові уявлення про сутність і зміст понять «цифрова грамотність», «цифрова компетентність», «цифрова культура», «цифрове освітнє середовище», «цифрове середовище наукової діяльності». Водночас уточнено понятійно-категоріальний апарат досліджуваної проблеми шляхом конкретизації змісту понять «цифровізація освіти», «цифрова компетентність викладача закладу вищої освіти», «готовність до професійної діяльності в умовах цифровізації суспільства» (Петренко, Кучерявий & Лавріненко, 2024).

Вагомим науковим результатом стало розроблення авторської еталонної моделі системи професійно-цифрових компетентностей викладача закладу вищої педагогічної освіти. Модель відображає цілісну систему взаємопов'язаних компетентнісних компонентів, що забезпечують ефективну професійну діяльність у цифровому освітньому просторі. До її структури включено евристично-цифровий, управлінсько-цифровий, валеологічно-цифровий, саморозвивально-цифровий, безпеково-цифровий, технічно-цифровий та виконавсько-цифровий компоненти. При цьому управлінсько-цифровий компонент охоплює діагностичний, мотиваційний, проєктувальний, організаційний, стимулювальний та контрольний складники, які забезпечують управління освітнім процесом засобами цифрових технологій (Петренко, Кучерявий & Лавріненко, 2024).

Важливим результатом дослідження стало теоретичне обґрунтування моделі підготовки майбутнього викладача закладу вищої педагогічної освіти до професійної діяльності в умовах цифровізації суспільства. Модель репрезентує цілісну систему взаємопов'язаних компонентів: концептуально-цільового, змістового, технологічно-методичного, організаційно-діяльнісного та результативного. Визначено принципи її реалізації, спрямовані на досягнення окреслених цільових орієнтирів, зокрема щодо оновлення змісту професійної підготовки майбутніх викладачів, впровадження сучасних цифрових технологій навчання та вдосконалення організації освітнього процесу в умовах цифрової трансформації освіти (Kucheriaviy, 2025a).

У межах виконаної наукової роботи розроблено концепцію оновлення змісту підготовки майбутніх викладачів закладів вищої педагогічної

освіти з урахуванням суспільних викликів воєнної та повоєнного періодів. Концепція передбачає посилення цифрової складової професійної підготовки, формування готовності до роботи в умовах невизначеності та забезпечення стійкості освітнього процесу в кризових ситуаціях (Кучерявий, 2023).

Окрему увагу приділено проблемі формування компетентності з цифрової безпеки майбутніх викладачів. Обґрунтовано її структуру та зміст, які охоплюють технічний, безпековий, правовий, здоров'язбережувальний та екологічний компоненти. Зокрема,

- технічний компонент передбачає здатність забезпечувати захист цифрових пристроїв і безпечне підключення до мережі Інтернет;

- безпековий – захист персональних даних, приватності та безпечну поведінку в цифровому середовищі;

- правовий – дотримання правових норм і захист від цифрового шахрайства;

- здоров'язбережувальний – підтримання фізичного та психологічного благополуччя під час використання цифрових технологій;

- екологічний – усвідомлення екологічних наслідків цифрової діяльності та відповідальне використання цифрових ресурсів (Kucheriaviy, 2022b; Петренко, Кучерявий, Лавріненко, Тринус, & Козубцов, 2024).

Вагомим практичним результатом дослідження стало розроблення методики діагностики рівнів оволодіння педагогічною технікою майбутніми викладачами закладів вищої педагогічної освіти. Методика дає змогу здійснювати комплексне оцінювання готовності здобувачів до професійно-педагогічної взаємодії, ефективної комунікації та організації освітнього процесу в цифровому освітньому середовищі.

У процесі дослідження також визначено критерії оцінювання ефективності моделі підготовки майбутніх викладачів закладів вищої педагогічної освіти до професійної діяльності в умовах цифровізації суспільства. Розроблено систему критеріїв, показників і рівнів оцінювання результативності професійної підготовки, що забезпечує можливість здійснення моніторингу динаміки професійного становлення майбутніх викладачів та оцінювання ступеня досягнення очікуваних результатів навчання (Петренко, Кучерявий & Лавріненко, 2024).

Результати дослідження характеризуються комплексним і системним впровадженням у

наукову, освітню та науково-методичну практику. Отримані результати знайшли відображення у звітах про діяльність відділу теорії і практики педагогічної освіти за 2022 – 2024 рр., а також в анотованих звітах і супровідних ілюстративних матеріалах, підготовлених у системі НАПН України. Узагальнення наукових здобутків здійснено в остаточному звіті про виконання науково-дослідної роботи за 2024 р., поданому до Міністерства освіти і науки України (Петренко, 2023).

Після завершення виконання наукової теми її результати набули системного відображення у наукових і науково-практичних виданнях. Зокрема, вони узагальнені в монографії «Теоретичні і методичні засади підготовки майбутнього викладача закладу вищої педагогічної освіти до професійної діяльності в умовах цифровізації суспільства» (Петренко, Кучерявий & Лавріненко, 2024) та збірнику наукових праць «Цифровий супровід професійної підготовки майбутніх викладачів у воєнний та повоєнний час» (Петренко, Кучерявий, Лавріненко, Тринус & Козубцов, 2024), у яких систематизовано теоретико-методологічні положення, висвітлено результати експериментальної роботи та представлено практичні рекомендації щодо модернізації професійної підготовки майбутніх викладачів (рис. 1).

Рис. 1. Наукові видання, підготовлені за результатами фундаментального дослідження

Вагомою складовою впровадження результатів стала виробничо-практична продукція, орієнтована на безпосереднє використання в освітньому процесі закладів вищої освіти. За результатами дослідження розроблено методичні рекомендації «Підготовка викладача закладу вищої педагогічної освіти до цифрової безпеки у повоєнний час» (Петренко & Султанова, 2024.) та практичний poradnik «Розвиток педагогічної майстерності викладачів закладів вищої освіти в цифровому освітньому середовищі у повоєнний час» (Лавріненко, 2024)., спрямовані на підви-

щення професійної готовності викладачів до діяльності в умовах цифрової трансформації освіти (рис. 2).

Рис. 2. Виробничо-практична продукція, підготовлена за результатами фундаментального дослідження

Важливим показником результативності виконаного дослідження стала його значна наукова продукція, представлена на рис. 3.

Рис. 3. Структура наукової продукції за результатами дослідження

Як засвідчують дані рис. 3, результати дослідження отримали широке висвітлення в науковому просторі. Загалом підготовлено 157 одиниць наукової продукції, серед яких переважають наукові повідомлення про хід і результати дослідницької роботи (58,6 %) та наукові статті (36,3 %). Це сприяло апробації, науковому осмисленню та поширенню результатів дослідження в академічному середовищі.

Результати дослідження широко апробовано та висвітлено в науковому просторі. За його тематикою опубліковано 57 наукових статей і підготовлено 73 матеріали конференцій та наукових семінарів. Крім того, сформовано й розміщено на платформі Zenodo п'ять наборів дослідницьких даних, підготовлених відповідно до принципів FAIR, що забезпечує відкритість, доступність і можливість повторного використання одержаних наукових результатів.

Поряд із поширенням наукових результатів важливим показником ефективності дослідження стало їх практичне впровадження в систему ви-

щої освіти. Найбільш вагомими результатами впровадження представлено в таблиці 1.

Таблиця 1.

Впровадження результатів дослідження у науково-освітню практику

Заклад освіти / установа	Освітня програма (або вид діяльності)	Основні результати впровадження
Кам'янець-Подільський національний університет	ОПП «Освітні науки та управління в освіті», другий (магістерський) рівень, спеціальність «A1 Освітні науки»	Оновлено зміст освітньої програми та робочих програм дисциплін; посилено підготовку здобувачів до діяльності в цифровому суспільстві; інтегровано компетентності сталого розвитку, цифрової грамотності, роботи з базами даних та інформаційними ресурсами.
Запорізький національний університет	ОПП «Освітні, педагогічні науки», спеціальність «011 Освітні, педагогічні науки»	Уточнено зміст спеціальних компетентностей; посилено цифрову складову професійної підготовки майбутніх викладачів; розширено використання цифрових технологій, баз даних та електронних ресурсів у науковій діяльності.
Національний транспортний університет	Підвищення кваліфікації викладачів	Розроблено та впроваджено програму підвищення кваліфікації «Інформація та інформаційні технології в наукових дослідженнях як чинник професійного зростання викладача вищої школи» (180 годин), спрямовану на розвиток професійно-цифрової компетентності.
Державна установа «Центр інноваційних медичних технологій НАН України»	Освітні програми «Медицина: Хірургія», «Медицина: Акушерство та гінекологія»	Оновлено програми дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи» та педагогічної практики; удосконалено положення про педагогічну практику з акцентом на розвиток цифрової компетентності та використання цифрових технологій у науково-педагогічній діяльності.
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана	ОПП «Економічна та бізнес освіта», спеціальність «015 Професійна освіта (Економіка)»	Результати дослідження враховано при розробленні освітньої програми; наукові положення використовуються під час визначення тематики та підготовки кваліфікаційних робіт здобувачів освіти.
Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»	Підготовка бакалаврських робіт	Результати дослідження інтегровано в підготовку кваліфікаційних робіт, зокрема щодо формування цифрових компетентностей майбутніх педагогів.

Як засвідчують дані таблиці, основними напрямками впровадження стали оновлення змісту освітніх програм і навчальних дисциплін, розвиток цифрової складової професійної підготовки майбутніх викладачів, удосконалення програм підвищення кваліфікації та інтеграція результатів дослідження у практику науково-педагогічної діяльності. Структуру та кількісні показники впровадження результатів дослідження наведено на рис. 4.

Важливим показником результативності виконаного дослідження стало його продовження в нових наукових проєктах. За результатами виконання теми укладено 8 договорів на проведення подальших наукових досліджень, що засвідчує наукову перспективність і затребуваність отрима-

Рис. 4. Напрями впровадження результатів дослідження

них результатів та сприяє розвитку започаткованого наукового напрямку.

Отримані результати набули широкого поширення в науковому, освітньому та суспільному

просторі, що забезпечило їх практичне використання та суспільний резонанс. Їх популяризація здійснювалася через науково-комунікаційні платформи, засоби масової інформації, виставкові та науково-популяризаційні заходи. Зокрема, результати дослідження були представлені на всеукраїнських виставкових заходах (рис. 5), а також під час заходів, присвячених Дням науки.

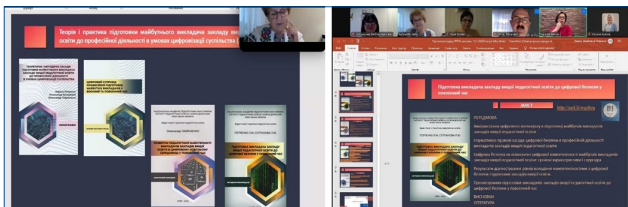

Рис. 5. Представлення результатів дослідження під час проведення Міжнародної спеціалізованої виставки «Освіта та кар'єра – День студента 2024», 15 листопада 2024 р. (<https://surl.li/kyzfb0>)

Окремі результати стали предметом науково-популярних виступів та інтерв'ю, зокрема щодо проблематики підготовки педагогічних кадрів і підтримки молоді в умовах воєнного часу (рис. 6).

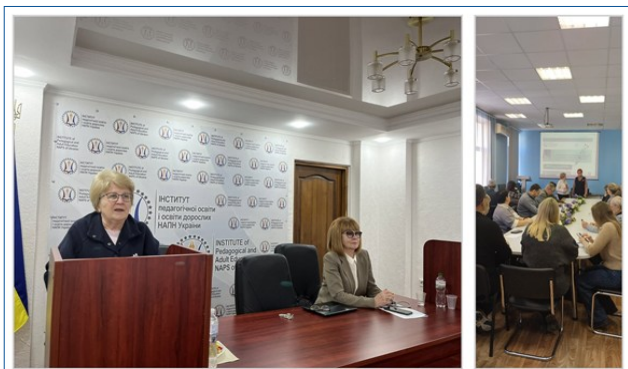

Рис. 6. Представлення та обговорення результатів фундаментального дослідження «Теорія і практика підготовки майбутнього викладача закладу вищої педагогічної освіти до професійної діяльності в умовах цифровізації суспільства» під час наукових заходів

Активна комунікація результатів здійснювалася також у цифровому середовищі через офіційні вебресурси, соціальні мережі та професійні мережеві платформи. Упродовж 2024 р. оприлюднено 37 інформаційних матеріалів, спрямованих на висвітлення основних наукових здобутків і практичних результатів дослідження.

Ефективність поширення результатів дослідження та їх представленість у науково-освітньому й інформаційному просторі характеризують кількісні показники, наведені на рис. 7.

Представлені дані свідчать про багатовекторний характер упровадження результатів дослід-

Рис. 7. Показники поширення результатів дослідження (станом на 25.06.2026 р.)

ження, що охоплює освітню, наукову, методичну, експертну та інформаційно-комунікаційну діяльність. Практична значущість одержаних результатів підтверджується їх системним використанням у діяльності закладів вищої освіти та наукових установ, а також відповідними документальними підтвердженнями впровадження.

Практичну результативність дослідження підтверджують 14 довідок і актів про впровадження, виданих закладами вищої освіти та іншими установами (Петренко, 2023). Це засвідчує системний характер інтеграції отриманих результатів у практику професійної підготовки майбутніх викладачів і дає підстави для узагальнення основних результатів впровадження, до яких належить:

- модернізація освітнього процесу у ЗВО;
- розвиток навчально-методичного забезпечення;
- підвищення професійної кваліфікації науково-педагогічних працівників;
- застосування результатів у науковій та експертній діяльності;
- вплив на нормотворчу діяльність у сфері освіти;
- інтеграція результатів у підготовку здобувачів освіти;
- широке наукове та суспільне поширення результатів;
- розвиток відкритої науки;
- підтверджена практична результативність.

Водночас аналіз результатів упровадження дав змогу виявити низку проблемних питань і ризиків, які потребують подальшого наукового осмислення та практичного врахування. Серед них нерівномірний рівень сформованості цифрової компетентності науково-педагогічних працівників і здобувачів освіти, відмінності в ресурсному забезпеченні закладів вищої освіти, а також фрагментарність використання цифрових технологій в освітньому процесі. Актуальними залишаються питання оновлення навчально-методичного забезпечення підготовки майбутніх

викладачів, інтеграції інноваційних цифрових інструментів у зміст педагогічної освіти та формування компетентності з цифрової безпеки в умовах воєнного і повоєнного часу.

До ключових ризиків належать висока динаміка розвитку цифрових технологій, що потребує оперативного оновлення змісту освіти й методик професійної підготовки, а також загроза формального впровадження цифрових рішень без належного педагогічного обґрунтування їх доцільності й ефективності. Важливим викликом залишається забезпечення психологічної готовності учасників освітнього процесу до діяльності в цифровому середовищі в умовах підвищеного навантаження та невизначеності.

Перспективи розвитку досліджень у цьому напрямі пов'язані з удосконаленням моделей і технологій професійної підготовки майбутніх викладачів з урахуванням розвитку цифрових технологій та потреб воєнного і повоєнного суспільства, оновленням змісту педагогічної освіти на засадах компетентнісного підходу, розробленям інноваційних методик формування професійно-цифрової компетентності й адаптивних програм підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників. Перспективним є також розширення практик відкритої науки, використання дослідницьких даних відповідно до принципів FAIR, розвиток цифрових освітніх середовищ та посилення аналітичної й експертної діяльності щодо цифрової трансформації освіти.

Отже, результати фундаментального дослідження «Теорія і практика підготовки майбутнього викладача закладу вищої педагогічної освіти до професійної діяльності в умовах цифровізації суспільства» (2022 – 2024 рр.) комплексно впроваджено в діяльність закладів вищої педагогічної освіти, наукових установ і систему післядипломної освіти. Їх використання сприяє модернізації змісту, технологій та організації підготовки майбутніх викладачів відповідно до вимог цифрового суспільства й викликів воєнного та повоєнного розвитку України. Отримані результати забезпечують науково-методологічне підґрунтя для подальшої цифрової трансформації педагогічної освіти та становлять вагомий внесок у розвиток теорії і практики підготовки науково-педагогічних кадрів.

Подяка

Авторський колектив висловлює щирі вдячність закладам вищої та післядипломної освіти,

науковим установам, редакційним колегіям фахових наукових видань, видавництву ТОВ «Юрка Любченка», а також Відділенню професійної освіти і освіти дорослих НАПН України за підтримку та плідну співпрацю на всіх етапах виконання фундаментального наукового дослідження.

Особливу подяку висловлюємо дирекції та колективу Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України за створення сприятливих умов для проведення дослідження, організаційну, науково-методичну та технічну підтримку, а також за допомогу в підготовці матеріалів наукової доповіді, яка здійснювалася в надзвичайно складних умовах тривалих зимових блекаутів.

Щиро дякуємо партнерам відділу теорії і практики педагогічної освіти: колективам закладів вищої освіти, наукових установ НАН України, громадських організацій, професійних спільнот та всім учасникам дослідницької роботи за багаторічну співпрацю, активну участь в опитуваннях, експертних обговореннях, організації та проведенні спільних науково-практичних заходів, а також у реалізації наукових, освітніх і просвітницьких ініціатив.

Саме завдяки цій підтримці та конструктивній взаємодії стало можливим одержання вагомих наукових результатів і їх успішне впровадження в освітню та науково-педагогічну практику.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Кучерявий, О.Г. (2023). Концепція оновлення змісту освіти майбутніх викладачів педагогічних університетів у вимірах соціальних потреб воєнного і повоєнного часу. *Естетика і етика педагогічної дії*, 28, 196-208. <https://doi.org/10.33989/2226-4051.2023.28.293188>
- Лаврінченко, О.А. (2024). *Розвиток педагогічної майстерності викладачів закладів вищої освіти в цифровому освітньому середовищі у повоєнний час*: практичний посібник. Київ: ТОВ «Юрка Любченка». <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/739606>
- Петренко, Л.М., Кучерявий, О.Г., & Лаврінченко, О.А. (2024). *Теоретичні і методичні засади підготовки майбутнього викладача закладу вищої педагогічної освіти до професійної діяльності в умовах цифровізації суспільства*: монографія. Київ: ТОВ «Юрка Любченка». https://doi.org/10.55056/petrenko_742808
- Петренко, Л.М. (2023). *Теорія і практика підготовки майбутнього викладача закладу вищої педагогічної освіти до професійної діяльності в умовах цифровізації суспільства (Етап: теоретико-аналітичний)*. Інститут педагогічної освіти і

- освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України. НДР № 0223U000690. Національний репозитарій академічних текстів. <https://surl.li/icrcue>
- Петренко, Л.М., & Султанова, Л.Ю. (2024). *Підготовка викладача закладу вищої педагогічної освіти до цифрової безпеки у повоєнний час: методичні рекомендації*. Київ: ТОВ «Юрка Любченка». https://doi.org/10.55056/petrenko_738806
- Петренко, Л.М., Кучерявий, О.Г., Лавріненко, О.А., Тринус, О.В., & Козубцов, І.М. (2024). *Цифровий супровід професійної підготовки майбутніх викладачів у воєнний та повоєнний час: збірник наукових праць*. Київ: ТОВ «Юрка Любченка». https://doi.org/10.55056/petrenko_742926
- Kucheryavii, O. (2025a). Platforma metodologiczna modelu kształcenia zawodowego przyszłego nauczyciela uniwersytetu pedagogicznego w warunkach cyfryzacji. *Edukacja Zawodowa I Ustawiczna*, (8). <https://doi.org/10.71358/ezu.1878>
- Kucheryavii, O. (2022b). System of professional-digital competencies of a teacher of a higher pedagogical educational institution. *ScienceRise: Pedagogical Education*, 2(47), 44–49. <https://doi.org/10.15587/2519-4984.2022.255072>

PREPARING FUTURE TEACHERS FOR PROFESSIONAL ACTIVITY IN HIGHER PEDAGOGICAL EDUCATION INSTITUTIONS IN THE CONTEXT OF SOCIETAL DIGITALISATION: RESEARCH FINDINGS AND THEIR IMPLEMENTATION

Based on the results of the scientific report presented at the meeting of the Bureau of the Department of Professional and Adult Education of the NAES of Ukraine on 10 September 2026

Larysa Petrenko

DSc in Education, Professor, Head of the Department of Theory and Practice of Pedagogical Education, Ivan Ziaziun Institute of Pedagogical Education and Adult Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Viktoriiia Marshytska

PhD in Education, Senior Researcher, Senior Research Fellow of the Department of Theory and Practice of Teacher Education, Ivan Ziaziun Institute of Pedagogical and Adult Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Abstract. The article presents the main results of the fundamental research project ‘Theory and Practice of Preparing Future Teachers of Higher Pedagogical Education Institutions for Professional Activity in the Context of Societal Digitalisation’ and analyses the outcomes of their implementation in educational, scientific, and methodological practice. The relevance of the study is determined by the need to modernise teacher education in the context of the digital transformation of society, European integration, and the challenges of wartime and post-war recovery. The methodological framework of the study was based on systemic, competence-based, axiological, acmeological, and person-centred activity approaches; a combination of theoretical, empirical, and statistical research methods was employed.

The conceptual and categorical framework of the research problem was substantiated. The concept of ‘professional-digital competence of a teacher of a higher pedagogical education institution’ was introduced into scientific discourse. A reference model of the system of teachers’ professional-digital competencies and a model for preparing future teachers for professional activity in the context of societal digitalisation were developed. The structure of digital safety competence was identified, a methodology for diagnosing and criteria for assessing the level of future teachers’ digital competence were proposed.

The practical effectiveness of the research was demonstrated through the renewal of educational programmes, academic disciplines, teaching practice, professional development programmes, and educational and methodological support in higher education institutions. The research findings were widely disseminated through scholarly publications, conferences, electronic resources, and open science platforms. The study confirms that the obtained scientific results contribute to the modernisation of the higher pedagogical education system and to improving the quality of preparing future teachers for professional activity in a digital educational environment.

Keywords: digitalisation of society ; higher pedagogical education; future teacher; professional-digital competence; digital competence; digital safety; professional training; implementation of research results.

Отримано: 13 вересня 2026 р.

Прийнято: 28 вересня 2026 р.

Опубліковано: 5 жовтня 2026 р.